

Senat sprejel zakon obvezne vojaščine z veliko večino

Militaristi zmagali s pomočjo mrzle vojne in antirdečarske histerije

Washington. — Po večletni borbi za osedlanje dežele z obvezno vojaščino so militaristi zadnji četrtki izvajali prvo zmago, ko je senat z veliko večino sprejel zadevni zakonski osnutek. Za predlog je glasovalo 78 senatorjev, proti pa samo deset — osem republikancev in dva demokrate, Chavez iz Nove Mehike in Taylor iz Idaha. Taylor je podpredsedniški kandidat nove progresivne stranke.

Predlog je bil sprejet po večdnevih viharjih debatah. Debatirali so se sukale največ okrog raznih dodatkov. Šest dodatkov je stavil senator Langer iz North Dakote in razen enega so bili vsi poraženi. Vsi Langerjevi dodatki so stremeli za demokratizacijo armade in odpravo "žim-krovizma" ali rase diskriminacije, na kateri tudi armada zelo boleha. Od njegovih dodatkov je bil sprejet le oni, ki je določal, da so vojaki prosti volilnega davka.

V senatni zbornici militaristi niso zmagali na vsej fronti, vendar pa so v glavnem dobili, kar so želeli. Največji udarec zanje je bil v tem, ker je senat določil življenje tega zakona le na dve leti. Toda militaristi upajo, da bo po dveh letih ta zakon obnovljen in postal trajen. Če ne bo šlo drugače, bodo poskrbeli za nadaljevanje mrzle vojne in antirdečarske histerije, ki sta jim tudi do zdaj izborna služili.

Ako ta osnutek postane zakon, to je ako ga bo odobrila tudi nižja zbornica — o Trumanu je gotovo, da ga bo podpisal — tedaj se bodo morali registrirati vsi moški od 19. do 25. leta, kakor tudi vsi zdravniki, zobozdravniki in medikalni veščaki do 45. leta starosti. Vsi ti letniki bodo podvrženi naboru in prisilni dveletni vojaški službi. Senator Morse iz Oregona se je boril za znižanje tega roka na 18 mesecev, toda je bil poražen. Njegova zasluga pa je, da je bilo življenje tega zakona znizano od petih na dve leti.

Do 160.000 18-letnih mladencev se bo lahko prostovoljno prijavilo za enoletno vojaško vezbanje, nakar bi stopili v rezervno ali državno milico. S tem bi se izognili redni dveletni službi. Ta koncesija je bila dana militaristom, ki so zahtevali ustanovitev posebne "vezbalne" armade iz teh letnikov — nekako "pripravljalnico" za redno armado.

Senat je zvišal oboroženo silo na 1.795.000 možov in oficirjev — 349.000 mož več kakor zdaj šteje redna armada, vključevši mornarico in zračno silo. Rezervno armado in narodno gardo pa je zvišal na 1.520.000 mož — 450.000 več kakor je sedanja. Vsa oborožena sila bo torej štetla 3.315.000 mož, ako ta predlog postane zakon.

Za vse vpoklicane vojake bi veljale iste določbe, kar se dela tiče, kakor so bile v moči v zadnji vojni. To je po dosluženem roku bi moral vsak delodajalec vrniti delo vsakemu vpoklicancu.

Slične določbe bi veljale tudi za pacifiste, ki bi se branili vojaške službe. To je podvrženi bi bili zaporu ali pa bi se morali prijaviti za petletno prisilno delo, ki bi bilo "važno za deželo." V zadnji vojni in po vojni niso prejemali nobene plače, marveč so se pri prisilnem delu morali tudi sami vzdrževati. Čez tisoč teh pacifistov je še danes v zaporih.

Kršitev tega zakona bi bila podvržena kazni do pet let zavora in do \$10.000 globe.

Predsednik bi lahko tudi za-

segel vsako podjetje, industrijsko ali bižniško, ki bi se branilo sprejeti dobavno naročilo od armade ali ki bi ne izpolnilo kontrakta.

Vprašanje je, kaj zdaj stori nižja zbornica, odnosno odsek za dnevni red, kateremu načeluje kongresnik Allen iz Illinoisa. Odsek nižje zbornice za vojaške zadeve je že zdavnaj odobril slične osnutke kakor je bil predložen senatu, toda Allenov odsek ga bo zdaj ni hotel predložiti zbornici. Krivda ali zasluga je predvsem kongresnika Allena, ki je odločen nasprotnik prisilnega vojaštva.

On je izdelal svoj načrt, s katerim bi pospešil prostovoljno novačenje v armado. Mornarici in zračni sili namreč ne manjka prostovoljcev, težje pa jih baje dobi armada. Kritiki pravijo, da armadni generali namenoma sabotirajo prostovoljno novačenje, ker hočejo prisilno vojaščino. Kongresnik Allen pravi, da so zato tudi zvišali zdravstvene kvalifikacije od 59 pointov v vojnem času na 85 pointov v pokojni dobi.

On bi pospešil prostovoljno novačenje v armado s tem, da bi po njegovem načrtu vlada izplačala vsakemu prostovoljcu tisoč dolarjev, po dosluženem dveletnem roku za ponovno prijavo pa \$1.500. Allen pravi, da bi vlada s tem ne bila nič na izgubi, marveč še na profиту. Toliko ali pa še več bi jo namreč stal naborni sistem. Allen je mnenja, naj raje vojaki-prostovoljci dobe ta denar kakor pa naborne komisije in drugi.

O vprašanju, da-li pride ta senatni predlog tudi pred nižjo zbornico, bo Allenov odsek odločil na svoji seji v ponedeljek.

Grški fašisti streljajo unijske delavce

Atene, Grčija. — Monarho-fašistična vlada kralja Pavla, ki je letos umorila že nad stotine unijskih delavcev in drugih nasprotnikov, je 7. junija dala u-streliti 11 oseb pod pretrvezo, da so krive "komunističnih simpatij". Aretacije unijskih delavcev, progresivcev in liberalcev so na dnevnem redu.

IZRAELSKÉ UNIJE ZA PRAVIČEN MIR; APELIRAJO NA SVETOVNO DELAVSTVO

Tel Aviv, Izrael. — (FP) — Histadruth, ki predstavlja združene delavske unije in zadržno federacijo, je izdal apel na svetovno delavstvo, naj prisilneje na vlade v svojih deželah, da priznajo novo izraelsko državo. Tri četrtine članov Histadrutha predstavljajo judovsko armado.

Delavske unije po vsem svetu so dobile nadaljni apel, naj uporabijo svoj vpliv, da se na Srednjem vzhodu vzpostavi pravičen mir s tem, da se ustavi pošiljanje orožja arabskim državam, ki so s svojimi armadami invadirale Izrael. Po izdaji tega apela je Združenih narodov uspešno dosegel premirje med Arabci in Židi. Premirje bo trajalo štiri tedne in v tem času bodo organi Združenih narodov skušali rešiti spor med zavojevanima strankama v Palestini.

V izjavi Histadrutha je rečeno, da so Židi trdno prepričani, da arabski narodi ne bi nikdar invadirali Izraela brez podpore in vodstva, ki ga prejema iz Londona. Izjava dalje pravi, da ne vidijo nobenega vzroka za vojno med Židi in Arabci, kajti

Lewis zavrgel predlog operatorjev

Hočejo podaljšati sedanjo pogodbo brez koncesij

Washington. — John L. Lewis je zadnji četrtki odklonil predlog operatorjev za podaljšanje sedanje mezdne pogodbe, ne da bi prej pristali na kakšne koncesije. Pogodba poteče 30. junija.

Lewis je dejal, da je v bistvu pripravljen podaljšati pogodbo le pod dvema pogojevoma: 1) ako pride do zadovoljivega sporazuma glede penzij in 2), ako operatorji pristanejo, da bo nova pogodba veljala retroaktivno — od 1. julija naprej.

Operatorji so drugi Lewisov pogoj odbili, češ da se ne marajo izpostavljati "velikim obli-gacijam, ki bi se nakopičile", a-ko bi se sklenitev nove pogodbe zavlekla za dalj časa.

Lewis je bil navzoč na četrtkovni seji le pol ure, nakaj se je odstranil in pred novinarji izjavil, da operatorji "le čas ubijajo z namenom, da provocirajo novo krizo" v premogovni industriji. Dejal je, da bi bila nova pogodba lahko sklenjena še pred 1. julijem, ako bi hoteli operatorji. Ključ do tega sporazuma je pravična rešitev penzijskega vprašanja, kar pa operatorji sabotirajo že od lanskega poletja.

Plače članov kongresa zagotovljene

Washington. — Senat je v treh minutah sprejel predlog za plače senatorjem in kongresnikom ter njihovim pomočnikom v vsoti \$55.362,726 za fiskalno leto, ki se prične 1. julija. Nižja zbornica je že prej odobrila predlog.

Anglija bo dobila tiskarski papir

London. — Harold Wilson, predsednik tržne borze, je zagotovil člane parlamenta, da je angleška vlada vprašala ameriško vlado, naj vključi časopisni papir v program pomoči, ki jo bo Anglija dobila od Amerike na podlagi Marshallovega načrta.

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Dne 11. junija je obiskala glavni urad mrs. J. Lukanich iz Chisholma, Minn.

Strela ga ubila

Pueblo, Colo. — Dne 31. maja je bil ubit od strele Peter Erčul, član društva 21 SNPJ, star 58 let, doma iz Podpeči pri Dobrem polju. Strela ga je zadela, ko je šel iz jeklarne z dvema drugima delavcem. Njima se ni nič zgodilo, on pa je oblašal mrtev. Zapuška ženo, dve poročeni hčeri, sina, dve sestri in brata Louisa. — Martin Miklich, predsednik društva, pa je pri delu padel takoj nesrečno z lestve, da ima sedaj ves život v mavcu.

Iz Clevelanda

Cleveland. — Po štiritedenski bolezni, ki je sledila težki operaciji, je v bolnišnici umrla Mary Matko, rojena Seršen, stara 51 let, rojena v Glendalu, W. Va. Živela je dolgo let v Bridgeportu, O., kjer zapuška moža Franka, dva sinova, dve poročeni sestri in brata Franka. — V bolnišnici je po daljši bolezni umrla Angela Grill iz Collinwooda, stara 47 let, doma iz Kompolja pri Dobropolju, članica KS-KJ, SDZ in SZZ. Tukaj zapuška moža, tri hčere in vnukinjo, v starem kraju pa sestro. — Umrl je tudi Andrew Gurilović, star 68 let, rodom Hrvat, doma od Karlovca, član HBZ. Tukaj zapuška ženo, dva sinova in poročeno hčer. — Poročila sta se Joe A. Kadunc in Mary K. McLoone.

— Pri družini Fred Zele v Euclidu so se oglasile rojenice in pustile prvorojenke. — Dalje so se poročili Irma Stavanja iz Collinwooda in Rudolph Pryjately iz Conneaut, O., ter John Orehek in Florence Suštar. — Margaret Jartz se je vrnila iz bolnišnice. — Zadnje dni je graduiralo iz srednjih šol veliko slovenskih otrok.

Jankovih smagali

Milwaukee. — Na kontestu šestih godb, ki specializirajo na polke in valčke, je odnesla prvestvo godba Franka Jankovica iz Clevelanda. Kontest se je vršil v mestnem avditoriju ob navzočnosti 8.000 plesalcev. Jankoviču je pokal izročil župan Frank Zaidler in ga proglasil za "kralja polk."

Nova poplava

na severozapadu

Tisoče prebivalcev

pognanih iz domov

Portland, Ore., 12. jun. — Velika poplava, ki je zadela severozapad ob Pacifiku, je pognala dodatne tisoče prebivalcev iz njihovih domov. Vsi prebivalci distrikta Sumas na meji države Washington in kanadske Britske Columbijske, so bili opozorjeni, naj se takoj izselijo.

Reka Fraser v Kanadi je narasla do rekordne višine nad 14 čevljev. Reka Columbia, ki je poplavlja več kot tisoč milj o plemplja in napravila na milijone dolarjev škodo, še vedno narasča. Vzrok poplave je nenavadno toplo vreme, ki tali sneg na gorovju, kar povzroča dviganje vodovja, poleg tega pa pogoste deževne nevihte.

Največja poplavna katastrofa je zadela mesto Vanport v Oregonu, iz katerega se je izselilo vse prebivalstvo, po številu 18.000, mnogo oseb pa je utonilo, ker so lokalne oblasti zanemarile reševalno delo.

V akcijo, da se prepreči nadaljne človeške žrtve, je stopila armada, ki jača napise in opravila drugo reševalno delo.

V McChordu, Wash., so na delu armadni letalci, ki dovažajo vreče peska, da zajetijo narasčajočo vodo, ki preti pokončati okolico v bližini Richlanda.

Ostra obsodba ameriške misije

Kri grških žrtev na rokah Griswolda

New York. — (FP) — "Kri Grkov, ki so se borili proti Nemcem in Italijanom v vojni in katere je dala ustreliti grška monarho-fašistična vlada, je na rokah Dwighta P. Griswolda," pravi Homer Bigart, dopisnik newyorskega lista Herald Tribune. Griswold je načelnik ameriške pomožne misije v Grčiji.

Bigart pravi, "da je Griswold velik prijatelj Davida Rentisa, grškega ministra za javni red, ki je odredil masne eksekucije. Ameriška misija v bistvu vlada Grčijo. Ako bi bil Griswold zlinil le besede, eksekucije ne bi bile odrejene."

Gospod Griswold je dejal, da sem jaz edini ameriški reporter, ki trdim, da je Grčija policijska država, a se moti. Preden sem jaz dospel v Atene, je George Polk, ki je bil umorjen in čigar truplo so našli na obrežju v bližini Soluna, opisal značaj grškega monarhističnega režima, katerega smo mi ustanovili in ga vzdržujemo.

Ameriška politika v Grčiji je odgovorna za masne eksekucije. Žrtve so bile ustreljene potem, ko so prebile več let v jetnišnicah. Grški borci so bili a-retirani, ko je britska komisija kontrolirala deželo."

Bigart je tudi obdolžil Griswolda in ameriško poslanstvo, da pritiskata na poročevalce, "da bi obrnili svoje oči stran od zatiranja temeljnih svobodin, masnih aretacij in eksekucij."

Bigart je poslal poročilo newyorskemu listu iz Beograda, kamor je dospel iz Aten. Omenil je razliko med ameriškim uradi v Evropi, kaj pričakuje od časnika-jev v oddajanju poročil iz Grčije in Jugoslavije. "Ameriški uradniki hočejo, da časnika-ri poročajo iz Jugoslavije le grde stvari, ignorirali pa naj bi rekonstrukcijski program," pravi Bigart. "Niti ne skrivajo, da so za strmolavljenje sedanje vlade in za vzpostavitev monarhije. V obeh teh uradnikih je vsak časnika-ri nekašen izdajalec, ako v svojem poročilu omenja stvari v prilogi Jugoslaviji. Razlika med Grčijo in Jugoslavijo je ogromna. V Jugoslaviji je upanje, v Grčiji pa obup."

Rusija zvišala

nomladno setev

Moskva. — Časopis Socialistično kmetijstvo je priobčil članek, v katerem je razkrit, da se je letošnja pomladna setev povečala za 22 milijonov akrov nad setvijo iz lanskega leta.

NOVE BOLNIŠNICE ZA ZDRAVLJENJE

RAKA IN PROTINA (REVME)

Chicago. — Administracija vojnih veteranov je naznanila v Washingtonu, da bo raztegnila svoj program proučavanja vzrokov raznih bolezni na študijo in zdravljenje protina (arthritis). V ta namen bo zgradila 15 bolnišnic v raznih krajih dežele, ki bodo stale 245 milijonov dolarjev.

Ena teh bolnišnic bo zgrajena v Chicagu na zemljišču univerze Northwestern. Imela bo 600 postelj in bo stala okrog 15 milijonov dolarjev. Z gradnjo bolnišnice bodo pričeli 1. januarja 1949. Nova stavba bo tvorila člen v razvoju medicinskega središča te univerze.

Dr. Paul B. Magnuson, ortopedični kirurg in direktor administracije vojnih veteranov, je orisal program in namen nove čikaške bolnišnice pred kongresnim odsekom za apropiacije v Washingtonu. Poleg študije in zdravljenja protina, vrsta revmatizma, ki povzroča obolenje kostnih sklepov, bo nova klinika proučevala tudi vzroke in zdravljenje raka. On je tudi razkril,

Palestina nastopila štirite-densko premirje v dvomih

Varnostni svet je odklonil rusko zahtevo po soudeležbi nadziranja premirja; grof Bernadotte bo vodil pogajanje za mir

Lake Success, N. Y. — Prva poročila, ki jih je prejelo tajništvo Združenih narodov od svojih zastopnikov v Palestini, govorijo, da premirje na splošno še dobro poteka. Do nekaj prask je prišlo zadnjo soboto v Galileji. Izraelska vlada pravi, da so Asirci kršili premirje, toda vsi njih napadi so bili odbiti.

Tel Aviv, Izrael. — Štiritedensko vojno premirje med Židi in Arabci v Palestini je na precej šibkih nogah. In na šibkih nogah je zato, ker so s premirjem nezadovoljni ekstremisti na obeh straneh.

Dve židovski skupini, Urgun Zvai Leumini in tako zvana Sterova ganga, vsaka s svojo oboroženo silo, ki pa sta zdaj vključeni v židovski domobranski armadi, sta ostro ožiglosali izraelsko vlado, ker je pristala na premirje. Mnenje obeh skupin je, da se bodo Arabci okoristili s premirjem, in sicer s tem, da si bodo v tem času pripravili municije in orožja, ki je nakopičeno v arabskih deželah. Na drugi strani pa bo v Izrael u-stavljen ves dovoz vojnega materiala. Urgun Zvai pravi, da je provizorična vlada imela na iz-bero "vojno ali sramoto. Izbra-la si je sramoto."

Bojazen je, da bodo židovski ekstremisti pokazali svojo nevoljo v provociranju oboroženih iz-padov. Vprašanje je, če jih bo mogla kontrolirati vlada, odnos-no armada.

Nezadovoljstvo s premirjem je tudi na arabski strani. Taj-nik Arabske lige je v Ammanu dejal, da je premirje le slepilo, ker ne bo rešilo palestinskega vprašanja. "Če tega vprašanja ni bilo mogoče rešiti do zdaj, ga tudi v štirih tednih ne bo mo-gočo."

Zadnji dan pred premirjem je na podlagi židovskih poročil po-telkel le ob manjših praskah. Na drugi strani pa je egiptski o-trambni minister poročal malo pred nastopom premirja, da so bile v južni Palestini med Maj-dalom in Isdudom vroče bitke, v katerih je padlo 300 židovskih

se je letošnja pomladna setev povečala za 22 milijonov akrov nad setvijo iz lanskega leta.

da se že vrši raziskava o vzrokih protina na 160 pacientih. Prvič v zgodovini medicinske vede so zdravniki začeli proučevati vzroke protina. Postopek zdravljenja sestoji iz posebne diete, zanamovanja vsake spremembe pacienta in vseh drugih potankosti v zvezi s to boleznijo.

Dr. Delmar Goode, medicinski direktor za čikaško okrožje, je izjavil, da bo nova bolnišnica v Chicagu postala glavni stan za zdravljenje raznih bolezni, obolenem pa raziskovalni center za protin in vzroke raka.

Pomen nove čikaške bolnišnice bo tem večji, ker bo imela na razpolago medicinske specialiste in atomske znanstvenike, ki bodo nudili svoje znanje tej ustanovi. Poleg teh ji bodo nudili svoje znanje medicinski štabi s štirih čikaških univerz.

Dr. Magnusen je razkril, da do leta 1950 bo v bolnišnicah za vojne veterane 15.000 bolnikov, ki trpijo na raku. Postopek zdravljenja bo na praktični podlagi izkušenih zdravnikov.

je to letošnja pomladna setev povečala za 22 milijonov akrov nad setvijo iz lanskega leta.

je to letošnja pomladna setev povečala za 22 milijonov akrov nad setvijo iz lanskega leta.

vojakov. On je tudi dejal, da so egiptska, letala v četrtki bom-bardirala Tel Aviv, kakor tudi nekatera druga židovska naselja in napravila večjo škodo. Ampak v Tel Avivu v četrtki ni bilo nobenega sluha o kakem zravnem bombardiranju.

Grof Bernadotte, ki je izposlo-val premirje, bo odprl svoj stan na grškem otoku Rhodesu 550 milj od Palestine. Na tem otoku bo skušal pridobiti Arabce in Žide na poravnavo konflikta in rešitev palestinskega vprašanja. Upanje je malo, da bo s to svojo mislijo uspel.

Židje so v dosedanjih bojih uspešno branili ozemlje, katerega jim je odkazala lanskega novembra skupščina Združenih narodov. Umaknili so se le s par manjših nepomembnih krajev, na drugi strani pa v več krajih operirajo na arabskem ozemlju. Bitka za Jeruzalem je ostala na mrtvi točki, neodločena.

Lake Success, N. J. — Andrej Gromiko je na četrtkovni seji varnostnega sveta Z. N. plediral, naj dovolijo, da tudi Rusija pošlje svoje vojske opazovalce v Palestino, kjer bi pomagali nadzirati premirje. "Dejal je, da bi se Rusija zadovoljila tudi z manjšo mislijo kakor je ameriška, francoska in belgijska. Na apel grofa Bernadotte je namreč vsaka izmed teh držav poslala 21 častnikov v Palestino, kakor tudi šest obrežnih vojnih ladij za nadziranje židovskega naseljevanja v Palestino — Amerika tri, Francija dve, Belgija eno."

Ker je Gromiko s to propozi-cijo naletel na gluha očesa, je dejal, da bo na prihodnji seji varnostnega sveta (v torek) predložil resolucijo. On se je temu hotel izogniti in doseči pri-jateljski sporazum. Ta resoluci-ja je že vnaprej obsojena pora-zu, ker zapadne sile ne marajo ruskega "vmešavanja" v Pale-stino. Sploh jih Rusija zelo dra-ži, ker je edina sila, ki dosledno podpira sklep Z. N. v zadevi Pa-lestine.

Trygve Lie, glavni tajnik Z. N., pa je v svojem govoru v Cambridgeu, Mass., plediral za ustanovitev manjše policijske sile Z. N., ki bi podprla ukrepe varnostnega sveta, dokler ne pride do organiziranja redne mednarodne policijske sile ka-kor jo predvideva čarter Z. N. Lie je dejal, naj bi to začasno policijsko silo tvorili prostovoljci.

Opozicija proti Mundtovemu načrtu

Washington. — Unija za ame-riške civilne svobodščine poroča, da ni izgleda za sprejetje Mundt-Nixonovega zakonskega načrta v senatu pred zaključitvijo za-sedanja kongresa, ki je določeno za 19. junija. Načrt je bil 19. maja sprejet v nižji zbornici z veliko večino. Predsednik Tru-man je namignil, da bo načrt ve-tiral, ako ga bo senat sprejel. Mundtov načrt vsebuje fašistič-ne točke, ki bi spremenile Ame-riko v pravcato fašistično drža-vo.

Zdravstveno stanje v zapadni Evropi

New York. — Statističarji in-šurenčne družbe Metropolitan so dognali, da se je zdravstveno stanje v deželah zapadne Evro-pe, izvzemši Nemčijo, zelo iz-boljšalo, v nekaterih krajih pa je celo boljše kot pred vojno. Svoje zaključke so utemeljili na podlagi umrljivosti in slučajev jetike.

Owned and published by Slovane National Benefit Society

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communication, and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Waglow na vso, kar ima stik s Matomej

PROSVETA

2857 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Vsi darovi za obrambo Enak
pravnosti. Prosvete in Proleta
ca naj se pešiljajo na naslo
John Pollock. 24465 Lakelan
Bld., Euclid 23, Ohio. E
Pollock je blagajnik obrambe
ga sklada.

Koroške vesti

Naše koroško ljudstvo se ne da ugnati v kozji rog

O tem sta se lahko prepričala tujci, očitna provokatorja, ki sta se izdala za ameriške poročevalce in ki sta se iznenada pojavila v Železni Kapli. Navezala sta razgovor s članoma občinskega odbora tov. Francem Prušnikom in Joškom Urbanom ter jima stavila vprašanja, na katera sta pa prejela iz ust obeh preprosti, toda zavednih koroških Slovencev takšen odgovor, da jima je kar sapo zaprlo. Izvedela sta lahko, da koroški Slovenci ne bodo spremenili svojega stališča, dokler ne bodo priključeni k Ljudski republiki Sloveniji. Na vprašanje obeh izizvalcev, če bi se koroški Slovenci v primeru lastne avtonomije odrekli svojemu sedanjemu stališču, sta Prušnik in Urban krepko odgovorila, da ni bila koroškim Slovencev izpolnjena nobena obljuba in bi ostala avtonomija samo prazna fraza. Na nadaljnje vprašanje obeh domnevnih ameriških poročevalcev, če bi vztrajali koroški Slovenci na priključitvi k Jugoslaviji tudi za primer, če bi se tja povrnil kralj Peter, sta zavedna Slovenca odvrnila, da je na to vprašanje odgovor nepotreben, ker se bivši kralj Peter nikdar ne bo več vrnil v Jugoslavijo. Ta dogodek v Železni Kapli odkriva nemoralne metode, ki se jih poslužujejo agenti zapadnega imperijalizma, ko gre za to, kako bi prepričali pravično rešitev vprašanja Slovenske Koroške. Naše zavedno koroško ljudstvo pa je politično prezrelo, da bi se dalo begati po tujih izizvalcih in da bi se dalo ugnati v kozji rog. Osramočena provokatorja sta je ucvrla v gluho noč.

Dvomlivi ljudje hodijo od hiše do hiše in pobirajo podpise

Veste, kaj je sedaj na Slovenskem Koroškem novega? Razni dvomljivi ljudje hodijo v večernih in nočnih urah od hiše do hiše ter pobirajo podpise za "nedeljeno Koroško". Ljudje, ki zatrjujejo o sebi, da so "domovini zvesti Korošci", so se pojavili v Slov. Plajberku, v Ločah ob Baškem jezeru in drugod. Prijetilo se je celo, da so ti možakarji grozili onim slovenskim družinam, ki niso hotele podpisati. Toda zavedni slovenski ljudje se niso ustrašili groženj bivših nacistov in SS-ovcev, ampak so drznim izizvalcem pokazali vrata. Slovensko koroško ljudstvo je preživelo vihar, ko so bivši nacisti izdajali "Koroško domovino" ter jo s Hitlerjem in njegovimi hlapci vred pomagali teptati ter uničevati. Preživelo bo tudi nadlegovanja, poslednje grožnje sumljivih in obtožbe potrebnih zbiralcev podpisov za neko stvar, ki nima nobene realne osnove. Pesem o "nedeljeni Koroški" je že davno izpeta in ji ne more verjeti noben pameten Slovenec na Koroškem.

Takšna je resnica, ki kriči po zadoščenju

Teško si bodo mogli pravilno ljubni ljudje predložiti, kako se godi danes na Koroškem žrtvam nasilnega nacizma in hrabrim slovenskim partizanom. Pogledmo si nezasišani primer tov. Matije Urbančiča iz Bele pri Železni Kapli. V septembru 1943 se je pridružil partizanskim borcev. Urbančičeva družina, ki je živela pod strašnim terorjem, se je morala umakniti v gozd in prepustiti nacističnim razbojnikom vse živilske zaloge, pohištvo in 35 repov domače živine. Roparska nacistična svojat je Urbančičevo domačijo popolnoma izropala. Po zlomu fašizma se je Urbančič vrnil domov. Bil je sam, od njegovih se ni nikdo več vrnil iz zaporov in koncentracijskih taborišč. Zaman so bile neštete Urbančičeve prošnje ter intervencije za popravno vojneškodno. Brez podpore, z lastnimi silami si je Urbančič, zopet ustvaril novo domačijo. Pa kljub temu je nima miru. Stalno se oglašajo pri njem oblastni organi z izsiljevalnimi zahtevami, pa so se že pripravljali, da pre-

sočasno pa uživajo eksponirani nacisti potuho in podporo oblasti. Primer Matije Urbančiča kriči po pravici in zadoščenju. Dovolj je preočito krivičnega ravnanja s slovenskimi partizani in nesrečnimi žrtvami fašizma na Koroškem. Takšni in podobni primeri izpodbujajo koroško ljudstvo k vztrajni borbi za pravico in priključitev k matični državi, novi Jugoslaviji.

Ne mrtvi kamni, ampak neodstranljivi mejniki naše krvi

Po vsej slovenski Koroški se vrstijo spominske počastitve padlih koroških partizanskih borcev. Gorjanci so se zbrali v Vrbi, da se na grobu šestih partizanov, kjer je postavila Zveza bivših partizanov slovenske Koroške spominski mramornat kamen, poklonijo spominu junakov koroških borcev. V poslednje slovo so zapeli škofski peveci ubrane žalostinke, spregovorila sta tov. Jaka Reichmann, predsednik okrajnega odbora OF v Beljaku, in tov. dr. Franci Zwitter v imenu Zveze bivših partizanov slovenske Koroške. Značilno za naše razmere na Koroškem je, da je cerkvena oblast prepovedala pristojnemu župniku blagoslovitev nagrobnega spomenika. Ta korak je vzbudil pri slovenskem koroškem ljudstvu globoko razočaranje, saj gre za očiten dokaz preziranj tudi s strani cerkvene oblasti, pa tudi trdno odločnost, ob vsaki priliki izkazovati hvaležnost in zvestobo padlim partizanom. Kakor Gorjanci v Vrbi, tako so se zgrnili Rožani v St. Jakobu k počastitvi spemina padlih borcev. V Kotmari vasi je hvaležno ljudstvo odkrilo na domačem pokopališču spominsko ploščo. V St. Rupertu pri Velikovu je bila najprej spominska svečanost v narodni šoli, nakar je šla množica na pokopališče, kjer počiva v skupnem grobu z mnogimi partizanskimi spomenikom 83 padlih borcev. Tudi na pokopališču v Podlublju se je zbralo 9. maja ljudstvo na pokopališču, kjer se je ob poslednjem domovanju padlih partizanov spominjalo na odločno, neustrašno borbo v težkih dneh nacističnega nastopa. Spomeniki, ki jih postavlja koroško ljudstvo svojim junakom, niso le mrtvi nagrobni kamni, ampak vidni, neodstranljivi mejniki naše zemlje in naše krvi.

Dokazana zloraba imena Mohorjeve družbe

Odbor Mohorjeve družbe v Celju je spričo samostajnih, pisanih volitev novega odbora Mohorjeve družbe v Celovcu objavil izjavo, ki s dokaznimi navedbami izpričuje zlorabo imena Mohorjeve družbe. Celjska Mohorjeva družba ugotavlja z zadoščenjem, da je postala koroškim mohorjanom povsem jasna protislovenska vloga sedanje celovške Mohorjeve družbe. Koroški Slovenci dobro poznajo zgodovino Mohorjeve družbe. Zaradi tega niti najmanj ne dvomijo, da obstoja že od l. 1852 za Slovence samo ena Mohorjeva družba in sicer ona, ki jo je ustanovil Slomšek in ki deluje od l. 1919 dalje v Celju. Pri volitvah celovškega odbora, ki so bile izvedene po okrožnicah in pismeno, so mnogi pismeno odklonili kandidature. Odbor v Celovcu je zlorabljal ime Mohorjeve družbe z očitnim namenom, pretrgati kulturne zveze koroških Slovencev z matično Mohorjevo družbo in z vsjo slovensko skupnostjo. Zaradi tega matična Mohorjeva družba v Celju ne priznava nobenih volitev posebnega odbora za Koroško. Koroški Slovenci hočemo ohraniti tudi v naprej svojo zvestobo matični Mohorjevi družbi v Celju.

Vilajet Koroška

Pri nas na slovenskem Koroškem se dogajajo n. pr. naslednje stvari, ki zvenijo kakor dogodki iz kakšnega turškega vilajeta: Nedavno so vdrl v Dobri vasi nacistični izizvalci v naš prosvetni dom in napadli gledalce "Miklove Zale". Orožniki ni oglašajo pri njem oblastni organi z izsiljevalnimi zahtevami, pa so se že pripravljali, da pre-

povedo slovensko igro zaradi "ogroženega miru." Ko pa so krepke pesti slovenskih fantov postavile nasilne nacistične na čisto, so bili ti slovenski fantje zaradi svojega očitnega samoobrambnega ravnanja obtoženi pred sodiščem. Drugi primer: Polde Revigar in Kristo Krasnik sta bila iz zasede napadena in ranjena. Morala sta pred sodišče kot obtožena. Jurija Pečnika iz Podjune so napadli v njegovi lastni hiši. Njega in njegova otroka so težko ranili. Epilog: Pečnika kličejo pred sodišče kot obtožena. Podoben primer se je pripetil tudi v Lovankah: napadena Rudolf Rutar in Tomaž Germadnik prideta pred sodišče kot krivca. Vsi ti in drugi nešteti primeri kažejo dovolj jasno in nedvomno, kako je z "enakopravnostjo" in "pravici" koroških Slovencev, o čemer je toliko pripovedoval avstrijski zunanji minister dr. Gruber v Londonu. Koroški Slovenci dan na dan vse bridkeje občutimo, kako trpke in grenke pravljice so ta njegova pripovedovanja.

Novice iz Polane

V Polani smo vedro praznovali poroko tajnika Kmečke zveze za slovensko Koroško tov. Blaža Singerja, sekretarja Kmečke zveze za slovensko Koroško, in tov. Pavle Ojcnove. Obema mladoporočencema, zavednima in naprednima koroškima Slovencema, je na poroki iskreno čestital tov. Schmid ter jima želel srečno zakonsko življenje. (Poslano SANSu)

ZA POGAJANJE S SOVJETSKO ZVEZO

Na zborovanju glavnega odbora Slovenskega ameriškega narodnega sveta v Clevelandu, Ohio, dne 29. in 30. maja je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

Odkar je končana druga svetovna vojna, so začeli sedaj vladajoči krogi v Zedinjenih državah na svojo moč širiti teorijo, da je demokracija baje mogoča edino v gospodarskem sistemu, ki je znan pod imenom "kapitalizem". Račja pa ga imenujejo "sistem svobodnega podjetništva" in na podlogo te zgrešene teorije je sedaj postavljena vsa uradna domača in zunanja politika. Vsako oddaljevanje od profitnega sistema se označuje za rezultat sovjetskega pritiska kljub splošno znanemu dejstvu, da so let borile za dosego svojega cilja, za temeljito izpremembo socialnega reda, in ko so našle priliko, da cilj dosežejo, ni bilo treba nobenega zunanjega vpliva, da so postavile svoje države na novo podlago. Vsakdo ima pravico, soditi o teh procesih po svoje, toda nobenemu narodu se ne more odrekati pravica, da si uredi svoje gospodarstvo tako kakor se mu zdi najbolj koristno.

Nevmešavanje v čisto domače zadeve drugih držav je vedno veljalo za načelo v mednarodnih odnosih. Tako zvana Trumanova doktrina pa popolnoma prezira ta princip in ameriška zunanja politika se na vseh koncih in krajih vrti v notranje zadeve drugih suverenih držav, vsled česar je po vsem svetu nastala napetost, ki more ugajati samo tistim elementom, ki hrepene po razsvetlji plamena, ker upajo, da bi jim nova vojna prinesla gospodarske koristi in se zaradi tega niti najmanj ne ozirajo na strašne posledice, ki bi nov krvav spopad prizadel vsem narodom sveta. Tehnični razvoj zadnjih let, katerega bi se militarizem naravno poslužil brezobzirno, je ustvaril razmere, v katerih ne more od vojne nobena država imeti koristi, vsaka pa tako škodo, da bi se v stoletju ne mogla popraviti, če bi ne bila civilizacija sploh uničena.

Zunanja politika, ki prikazuje neuprtevost Sovjetske zveze kot sovražnico, za kar ni nobene dokazne, je porodila propagando, s katero je vojno hujškanje tesno spojeno in v tem tiči ogromna nevarnost, kajti v taki atmosferi lahko zaneti najmanjša iskra splošen požar. Zgodovina je vsa polna takih slučajev. Zato je najnujnejša naloga vseh treznih čimteljev, nastopiti odločno proti vsaki vojni hujškariji in storiti vse, da se zavaruje mir in v ta namen v-

Na severni meji slovenstva

S POTI PO SLOVENSKI KOROŠKI

Franc Novšak

V samotni dolinici slovenske Koroške na zahodni strani Vašnje gore sem videl svojevrsten spomenik, dokaz za germanizacijo koroških Slovencev. Ni to edini dokaz, pač pa tipičen. Kako do slednji natančni so germanizatorji pri svojem delu, nam pretresljivo pove kapelica na polju pri Vašnji gori. Kapelica je pač

vsemu Slovenci in bodo tudi ostali.

In tam okoli ležijo raztreseni kraji: Vovbre, Encelna vas, trg Grebinj. Na zunaj je videti vse nemško. Slovenske besede pred tujcem ne spregovori nihče. Se-le na slovenski nagovor je možno dobiti slovenski odgovor.

Slovenec, ki stopi prvokrat na tla slovenske Koroške, občuti že takoj ob svojem prihodu pritisk nemštva nad slovenskim narodom. Ta pritisk je nekaj izredno rafiniranega, jezuitskega, posledica v stoletjih ustvarjenega stanja. Gospodarska premoč Nemcev, rasna nadutost in graščičevstvo nemštva so prešli v odkrito nasilje in skozi stoletje izumili nešteto oblik zatiranja Slovencev, prav drobnih, skoraj nevidnih, do krvavih, težkih zločinov. Še današnji veljaki na Koroškem skrivajo svoje lopovščine v rokavice formalnih predpisov, ki so bili izdani vsi v škodo ali za diskriminacijo Slovencev. Svojo formalistično korektnost, ki spominja na krutost inkvizitorjev in na blaznost fanatikov-šovinistov, izvajajo nad slovenskim ljudstvom z jezuitsko zahrbtnostjo. Tako je bilo nekoč, tako je še danes, pod britansko-avstrijsko upravo.

Naravno je, da se zdravo slovensko ljudstvo bori proti vsem oblikam nemškega nasilja in pritiska. Koroško "vprašanje" za Slovence seveda ni takšno vprašanje kot za avstrijske diplomate, ki se trudijo, da bi se za naprej uzakonili zatiranje in zapostavljanje Slovencev. Avstrijski diplomati oziroma njihovi časopisni zvočniki postavljajo

v sovražnih deželah ni podajala nobene uthe. Nobenega razloga ni, da bi v mirni dobi razlike ali enakosti gospodarskih sistemov igralo večjo vlogo. Mir je preveč dragocen, da bi ga spravljali v nevarnost zaradi osebnih interesov pečice ljudi, ki hočejo za vsako ceno izsiliti vojno in kažejo s prstom na vse mogoče sovražnike, pa jim v resnici ni usoda lastnega naroda ni nič mar, če jim njegov pogin obljube dovolj mastne profite. Resničen patriot ljubi svoj narod preveč, da bi ga posilil pehal v klavnico; njegovi napori niso namenjeni sejanju sovraštva, temveč ohranitvi miru.

(Predložil Etbin Kristan)

Pred to klavnico v St. Paulu, Minn., je poljela brutalno napadla klavniške delavce, ko so sadnji mesar stavkali za vilje pleče. Sedaj pa je izbruhnil cegenj in penceel je pol kvadratne milje obsezen prostor, na katerem so bile postavljene ograje za živino in druga sloplja.

to "vprašanje" popolnoma drugače, približno takole: "Koroški Slovenci ni več kot 5000. To so samo takšni, ki jih vodijo ljudje okrog OF. OF je hujškanica. Avstriji sovražno organizacija, ki terorizira Avstrijo zvesto prebivalstvo. Večina tako imenovanih Slovencev pa se čuti Avstrije in zato ni nobenega razloga, da bi jim Avstrija ne dala možnosti, da ostanejo pri njej. Vzorna ureditev manjšinskega vprašanja v Avstriji po švicarskem vzorcu je jamstvo za popolno zadovoljstvo Slovencev!"

Govoril sem z ljudmi na slovenskem Koroškem, za katere trdijo Avstriji, da so zadovoljni. Njihovo zadovoljstvo je v tem, da imajo samo še eno željo: kako bi se rešili avstrijske "pravičnosti in demokracije".

Mali pionir Liksej me je ob prihodu na Koroško vprašal: "Gospod, ali ste vi 'tovariš'?" Ko sem mu potrdil, sva takoj postala prijatelja in dejal mi je: "Ves, pri nas smo vsi tovariši." Vsi slovenski otroci na Koroškem pa žal niso tako srečni, da bi znali tako lepo slovensko. Gospodarska odvisnost starih od Nemcev je tudi vreden čimtelj ponemčevanja.

Tako govorijo doma Slovenci, ko pa stopijo na cesto, govore taki ljudje nemško, ne iz ljubezni do Nemcev; temveč zato, ker se bojijo za kruh. Sovinizem ne pozna meja. In take ljudi šteje avstrijska statistika med "domovini zvesto prebivalstvo", ki ga "terorizira" OF.

Kakšen pa je teror OF v resnici?

"Teror" obstoji predvsem v slovenskih kulturnih prireditvah. Slovenska prosveta na Koroškem je hud trn v peti ponemčevalcev. Nedavni hrup celovške policije okoli novoizvoljenega odbora Slovenske prosvetne zveze je povsem prepričal Slovence o "dobri" volji vodilnih oblastnikov na Koroškem. Avstrijska demokracija se pač na poseben način odlikuje tudi s tem, da njena policija vrtka svoj nos v notranje zadeve slovenskih kulturnih organizacij. Primerno bi bilo to reči označiti kot kulturni škandal, če bi se razmere na Koroškem na splošno razlikovale od znanega postopka celovškega varnostnega ravnanja. To, kar bi v drugih deželah, kjer imajo ljudje še kolikor toliko razvit čut dostojnosti, imenovali škandal, pa imenujejo na Koroškem "enakopravnost za Slovence".

"Teror" OF pa s slovenskimi kulturnimi prireditvami in raznimi tečaji še ni končan. Slovenski "teroristi" se na povratku s kulturnih prireditev brnijo pred gorjaciški wufkomandovce, pojejo partizanske pesmi in podobno. Da nacistična usoda ne prenesejo partizanske pesmi, ni čuda. Bolj čudno je pa, da avstrijski orožniki, ki so varuhi "demokracije", nalagajo slovenskim ljudem, ki se brnijo pred prenapetimi, globe.

Na Koroškem človeka preseneti množična prisotnost Angležev. Angleški mali in težki kamioni—to je poglavito prometno sredstvo na Koroškem. Angleških vojakov je vse polno, v Celovcu samem pa je promet aamo zaradi angleških vozil malone vlemestni. Celovec kaže s svojimi nemškimi napismi tuj obraz. Le imena, napisana z nemškim pravopisom, so mnogokrat zelo domača—naša.

(Se nadaljuje.)

Oviranje repatriacije

Varšava. — Na tiskovni konferenci je ravnatelj konzularnega urada Szybek izjavil, da angleške zasedbene oblasti v Nemčiji niso izpolnile obljube, da bodo pospeševale repatriacijo Poljakov iz Westfalske. Poudaril je, da delajo Angleži vsakemu prisilcu ovire za povratek v domovino. Od 247 oseb, ki so se vrnili letos na Poljako, je bilo 31 rudarjev, med njimi 17 že upokojenih, ostali povratniki so bili invalidi, delavci in rokodelci. Nasprotno pa se bo v juniju pričela repatriacija 16.000 družin s približno 50.000 osebami onih Poljakov, ki bivajo sedaj v Franciji.

V Prosveti so dnevne svetlobe in delavske vesti. Ali jih litate vsak dan?

Seeking sleep?

Get a night cooling fan now and be sure of sleeping in cool comfort on the most stifling nights.

How a Night Cooling Fan Works

An electric fan with a special design for night cooling. The fan is designed to cool the body by blowing air over the face and neck. It is also designed to be quiet and to have a long life.

COMMONWEALTH Edison Company

